

St. Jan Baptistschool

**Beleidsplan
meer-/hoogbegaafdheid
St. Jan Baptistschool**

Inleiding

Elk kind is speciaal en moet leren wie het zelf is en wat het nodig heeft om tot leren te komen. Dit kan alleen in een sfeer, die garant staat voor veiligheid en respect voor het anders zijn van elk mens. Wij willen alle kinderen, dus ook (hoog)begaafde kinderen, leren om zicht te krijgen op wie ze zelf zijn en leren om hun talenten in te zetten.

In dit beleidsstuk wordt beschreven hoe de St. Jan Baptistschool vorm en inhoud geeft aan het onderwijs aan (hoog)begaafde leerlingen. Eerst wordt algemeen beschreven vanuit welke visie wij dit doen en welke doelen hierbij horen. Vervolgens wordt er concreet uiteen gezet hoe we signaleren, communiceren en evalueren.

Dit beleidsstuk is een dynamisch stuk dat aangepast wordt indien vanuit de evaluaties veranderingen wenselijk worden geacht.

Visie

De St. Jan Baptistschool heeft duidelijk omschreven pedagogische en didactische doelstellingen, gebaseerd op de bestuursvisie. De algemene visie/doelstelling van de school is:

Het onderwijs op de St. Jan Baptistschool heeft tot doel, in samenspraak met de ouders, de kinderen van 4 tot en met 12 jaar elementaire kennis, vaardigheden en gedragvormen eigen te maken ten einde tot een optimale ontplooiing van hun persoonlijkheid te komen. Van belang hierbij is, dat wij de kinderen willen leren hun weg te vinden in de huidige complexe maatschappij.

‘In een veilige omgeving leren wij van en met elkaar’

Het team en de leiding van de St. Jan Baptistschool staan voor Katholiek onderwijs. Ons onderwijs is opbrengstgericht en richt zich op de mens en de maatschappij van morgen.

Volgens de wet op het Primair Onderwijs richten we ons op:

- de sociaal-emotionele ontwikkeling
- de verstandelijke ontwikkeling
- het ontwikkelen van de creativiteit
- het verwerven van noodzakelijke kennis
- het verwerven van culturele vaardigheden
- het verwerven van lichamelijke vaardigheden.

Voor elk kind willen wij maximale uitdaging bieden. Onze ambitie is alle kinderen naar een hoog ontwikkelingsniveau te brengen en conform hun mogelijkheden te laten functioneren.

Meer -en hoogbegaafdheid

We zien als school dat er een groep leerlingen is met een meer- hoogbegaafd cognitief niveau. Het gaat hierbij om:

- Leerlingen met een aantoonbaar (diagnoses) of een hoog vermoeden van (signalering/vragenlijsten SIDI): een hoge creativiteit, hoge taakgerichtheid, een hoge mate van gevoeligheid, perfectionisme, groot rechtvaardigheidsgevoel, een kritische instelling, gedrevenheid, nieuwsgierigheid en autonomie in minimaal één setting (school, thuis en/of bij peers).
- Leerlingen met de onderwijsbehoeften leren met ontwikkelingsgelijken en een onderwijsaanbod die aansluit op het anders denken, anders voelen en de autonomie.-
- Leerlingen die minder herhaling nodig hebben (compacten) en goed uit de voeten kunnen met extra aangeboden verrijkingsstof in de eigen groep.
- Leerlingen die geen herhaling nodig hebben en naast verrijkingswerk ook verbredingswerk aankan. Dit eventueel aangevuld in combinatie met extra begeleiding in sociale en/of persoonlijke vaardigheden passend bij zijn/haar specifieke behoeften.
- leerlingen die relatief onderpresteren; er wordt gepresteerd onder het niveau dat van de leerling verwacht kan worden;
- leerlingen die absoluut onderpresteren; de prestaties zijn onder de reguliere maat,
- leerlingen waarbij het welzijn in het gedrang komt.

Doelen

Om meer-/hoogbegaafde leerlingen zich optimaal te laten ontwikkelen vinden we de volgende doelen belangrijk:

- Leerlingen zitten goed in hun vel:
Ze zijn blij en gaan met een positief gevoel naar school. Dit betekent niet dat ze alles altijd leuk vinden, maar dat ze een positief beeld hebben van zichzelf, de school en hun plek daarin.
- Leerlingen zijn productief:
Ze presteren op een niveau dat bij hun cognitieve en sociaal-emotionele capaciteiten hoort. Ze zijn zich bewust van hun talenten en hoe ze die in kunnen zetten. Ze zijn in staat om met frustraties en uitdagende stof om te gaan. Ze zijn voorbereid op de eisen die in het middelbaar onderwijs aan ze gesteld worden.
- Leerlingen halen de referentiedoelen op streefniveau, zoals gesteld door de overheid. Ze hebben een goede beheersing zoals die in de referentiedoelen beschreven staat. Er wordt getracht deze in acht jaar basisonderwijs af te ronden, zodat de leerlingen in staat zijn aan het voortgezet onderwijs deel te nemen.

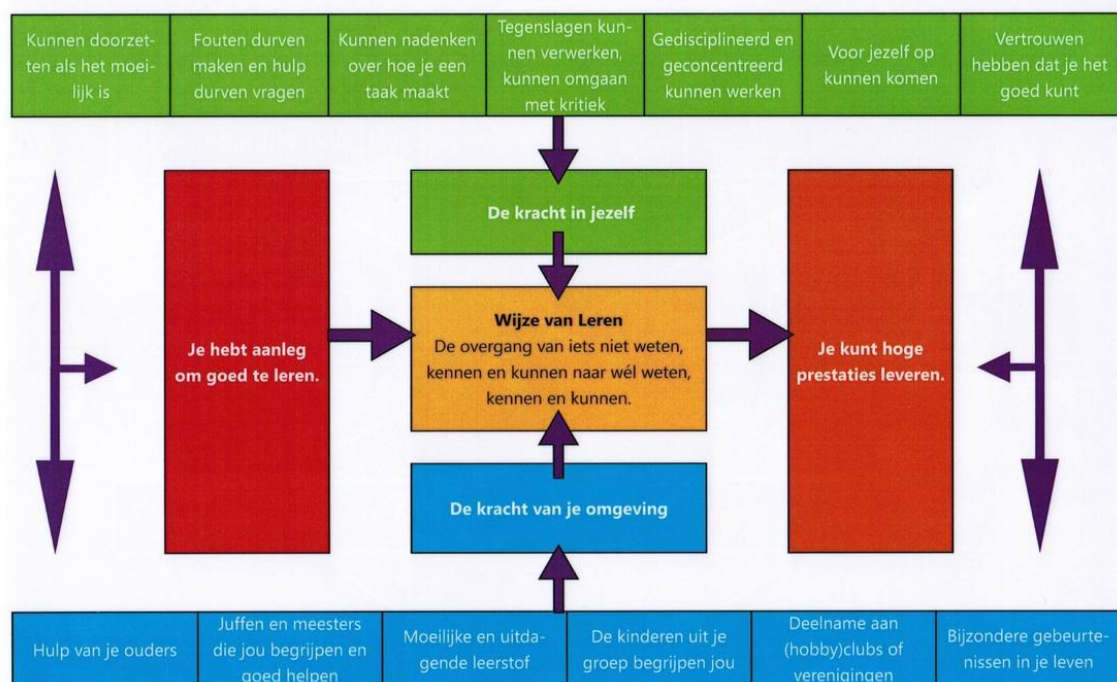
De leerlingen richten zich daarnaast op plusdoelen. Deze plusdoelen staan beschreven in de doelen en vaardighedenlijst (SLO, 2010) en zijn ondergebracht in drie categorieën (zie bijlage 1):

1. Leren leren
2. Leren denken
3. Leren leven

Model van (hoog)begaafdheid

De St. Jan Baptistschool gaat uit van het model van Talent Ontwikkeling (MTO). Dit model geeft overzichtelijk aan dat het succes van leren afhankelijk is van meerdere factoren: de intrinsieke motivatie van de leerling zelf (de kracht in jezelf), en de kracht van de omgeving. Als school zijn wij ons bewust van onze belangrijke rol, concreet aangegeven in dit schema.

Model van Talent Ontwikkeling (MTO)

© Jan Kuipers, 2010

Signalering

Belangrijk is dat meer-/hoogbegaafde leerlingen op tijd worden gesignaleerd. Om deze reden zet de St. Jan Baptist het signaleringsinstrument SIDI PO in.

Formulier	Wanneer	Wie
Stap 01: Aanmelding nieuwe kleuter, algemeen beeld	2 weken voor wenperiode	Ouders
Stap 01: Snelle screening ,	1e of 2e schoolweek	Leerkracht

groep 1-2		
Stap 03: Beeld van de leerkracht, groep 1-2	5e of 6e schoolweek	Leerkracht
Overleg opvallende uitslagen * <i>scores geven (sterk) signaal ontwikkelingsvoorsprong aan</i>	Na schoolweek 6	Leerkracht en intern begeleider
Oudergesprek	Na schoolweek 6	Leerkracht en ouders

* *SIDI wordt op dezelfde manier ingezet bij leerlingen die instromen in hogere groepen.*

Onderwijsleerproces

Zoals beschreven in het schoolplan vindt op onze school differentiatie in leerstof en instructie vooral plaats op basis van aanleg en tempo van de kinderen. Deze differentiatie wordt in de onderbouw op 3 niveaus aangeboden en in de bovenbouw op vijf niveaus. Differentiatie in leerstof en instructie draagt bij aan de mogelijkheid onderwijs op maat binnen de groep te realiseren. We streven er naar alle kinderen zoveel mogelijk binnen de groep te begeleiden waarbij de zin: 'Wat ga jij vandaag leren?' centraal staat.

Verrijking en verbreding

Verrijking binnen de groep

Vanuit dit onderwijsleerproces begeleiden we de meer/hoogbegaafde leerlingen in de groepen

1-2 op de volgende wijze:

- Bij de inloop wordt in de klas gewerkt met ontdekbakken: ontdekbakken zijn op één doel/domein gerichte bakken met daarin een grote variatie aan open materialen waarmee jonge kinderen ontdekkend en manipulerend aan de slag kunnen. Alle kinderen werken tegelijkertijd met ontdekbakken. De kinderen zijn zelf eigenaar van de activiteit, zij bepalen wat er geleerd wordt.
- Leerlingen met een ontwikkelingsvoorsprong worden tijdens het spelen/werken en bij het werken met de ontdekbakken extra uitgedaagd door het stellen van HOT-vragen (High Order Thinking)
- Werken met de Breinhelden, in deze methode wordt gewerkt aan de executieve functies. In deze methode wordt met speelse activiteiten en tips gewerkt aan de breinkrachten. Gedurende groep 2 worden deze krachten in de klas aangeboden, geoefend en toegepast.
- Het werken met denksleutels en smartgames.
- Koppelen aan maatjes die in staat zijn creatief spel en werk te maken.
- Een keer in de week krijgen kinderen (tijdens RT tijd en/of in de ploeterklas) instructie over het verdiepings- en/of verrijkingsmateriaal.

3 op de volgende wijze:

- Werken met de Breinhelden, in deze methode wordt gewerkt aan de executieve functies.
- Het werken met denksleutels en smartgames.
- Koppelen aan maatjes die in staat zijn creatief spel en werk te verrijken
- Bij het leren lezen materiaal van de methode bieden op het passende leesniveau, aangevuld met verrijkingsopdrachten
- kinderen met een ontwikkelingsvoorsprong die begin groep 3 al AVI-lezen kunnen in de schoolbib boeken lenen op hun eigen leesniveau en sluiten twee keer per week aan bij Estafette-lezen.
- Bij het rekenen volgen de leerlingen met een ontwikkelingsvoorsprong het automatiseringsprogramma en krijgen extra uitdaging door middel van verrijkingsmateriaal.
- Een keer in de week krijgen kinderen (tijdens RT tijd en/of in de ploeterklas) instructie over het verdiepings- en/of verrijkingsmateriaal.

4-8 op de volgende wijze:

- Op het gebied van rekenen, taal en spelling werken de leerlingen adaptief op hun Chromebook. Deze leerlingen worden vooraf getoetst en krijgen n.a.v. de resultaten dat blok gecompact aangeboden. Op deze manier houden zij meer tijd over om te verdiepen en te verrijken: werken in de plus, werken met de rekenverrijking van Snappet, werken met Pluspunters/ Rekeningers, opdrachten vanuit de ploeterklas.
- Een keer in de week krijgen kinderen (tijdens RT tijd en/of in de ploeterklas) instructie over het verdiepings-, verrijkingsmateriaal.
- Vanuit andere methode vakken is er ruimte voor aanpassingen door de leerkracht en/of door de leerlingen. De didactiek van Onderzoekend en Ontwerpend Leren (OOL) of de taxonomie van BLOOM is hierbij een goede aanvulling. Zie protocol OOL en bijlage 4.

Verbreiding buiten de groep

Wanneer voor een leerling de verrijking binnen de groep nog niet voldoende is, kan er buiten de groep ook nog verbreding plaats vinden in de ploetergroep. Dit is ongeveer drie kwartier per week. Gedurende de week wordt ook aan de opdracht gewerkt in overleg met de leerkracht.

In de ploetergroep wordt o.a. gewerkt met:

- filosoferen
- lessen uit het boek: Outside the box
- Smart games en 999 games
- lessen uit het magazine: Vooruit
- Mindset
- Executieve Functies (Breinhelden)
- Spaans

- Denksleutels
- Het ideeëntoestel
- Het grote vooruitwerklabboek
- plustaak: wereldoriëntatie
- blokfluitlessen

Criteria deelname ploetergroep:

1. Aantoonbaar (diagnoses) of een hoog vermoeden van (signalering/vragenlijsten SIDI): een hoge creativiteit, hoge taakgerichtheid, een hoge mate van gevoeligheid, perfectionisme, groot rechtvaardigheidsgevoel, een kritische instelling, gedrevenheid, nieuwsgierigheid en autonomie in minimaal één setting (school, thuis en/of bij peers).
2. Onderwijsbehoefte: leren met ontwikkelingsgelijken en een onderwijsaanbod die aansluit op het anders denken, anders voelen en de autonomie.
3. Niet verplicht: TIQ is 130 of meer, inclusief een gedegen analyse van een psycholoog of orthopedagoog (bij voorkeur inclusief specialisatie hoogbegaafdheid).
4. Score LOVS toetsen I of II score rekenen en begrijpend lezen. Let op: indien helder is dat de leerling behoort tot het onderduikend / onderpresterend begaafdheidsprofiel dan zijn de scores van ondergeschikt belang.
5. Methode gebonden toetsen laten een goede tot zeer goede score zien (90% of meer goed van elke opgave). Let op: indien helder is dat de leerling behoort tot het onderduikend / onderpresterend begaafdheidsprofiel dan zijn de scores van ondergeschikt belang.
6. Geen aantoonbaar ernstige gedragsproblemen en/of ontwikkelingsstoornissen. De leerling behoort tot één van de volgende profielen van begaafdheid (Betts & Neihart): zelfsturend autonoom, aangepast succesvol, creatief uitdagend, onderduikend (onderpresterend) of de twice-exceptional leerling met het leerprobleem dyslexie / dycalculie.

Leerlingen die in aanmerking komen voor de ploetergroep hebben criteria 1 en 2 in combinatie met 3 of 4 en 5.

Een leerling gediagnosticeerd heeft altijd recht op verrijkingslessen (indien nodig)

Vervroegde doorstroming

Voor eventuele vervroegde doorstroming van een leerling is een apart document opgesteld (bijlage 5).

Uitvoering- Eigenaarschap

Het beleidsplan (hoog)begaafdheid is opgesteld door de HB specialist. Het plan wordt besproken met de locatiedirecteur, de bovenschools directeur, het schoolteam en aangeboden aan de MR ter instemming.

De taken van de HB specialist bestaan uit:

- Verzorgen van wekelijkse plusactiviteiten voor groep 1 t/m 8 (indien nodig);
- Zorg dragen voor de benodigde methoden en materialen;
- Informeren en adviseren van collega's;
- Begeleiden bij signaleren;
- Begeleiden van leerlingen met specifieke problemen;
- Evalueren en borging van beleid en van de uitvoering van het beleid;
- Up to date houden van eigen kennis en ontwikkelingen met betrekking tot (hoog)begaafdheid;

Communicatie

Richting leerlingen en ouders

De groepsleerkracht is hoofdvantwoordelijke voor het leerproces van de leerling. De groepsleerkracht stelt de ouders op de hoogte of de leerling (nog steeds) in aanmerking komt voor de verrijkingslessen. Wanneer de groepsleerkracht een gesprek met de ouders heeft kan de HB specialist deelnemen aan gesprek.

Ouders hebben de mogelijkheid vragen te stellen, opmerkingen te maken en klachten te ventileren via de HB specialist, alvorens dit met de leerkracht te hebben gesproken.

Richting leerkrachten

De communicatie richting de groepsleerkrachten gaat via een gezamenlijk document op de Drive. Delen van studiedagen kunnen gereserveerd worden voor kennisoverdracht over meer- en hoogbegaafdheid. Bij deze overdracht ligt de focus op de mogelijkheden die in de eigen groep realiseerbaar zijn (o.a. oefenen met de taxonomie van Bloom (bijlage 3), OOL). Leerkrachten kunnen voor tussentijdse vragen en/of eigen leervragen met betrekking tot (hoog)begaafdheid altijd terecht bij de HB specialist.

Evaluatie en borging

De evaluatie tussen de groepsleerkracht en de IB'er vindt plaats tijdens groepsbesprekingen. De afspraken worden in het groepsplan opgenomen. De groepsplannen zijn openbaar voor de leerkrachten, directie, intern begeleider en HB specialist.

De HB specialist schrijft wekelijks een terugkoppeling over de verrijkingslessen die buiten de groep worden gegeven. Deze zijn terug te lezen in de map: Team → HB → Terugkoppeling.

Bijlage 1- Doelen en vaardighedenlijst

DVL: DOELEN EN VAARDIGHEDEN LIJST - VERSIE 2010

LEREN LEREN		
Wat ik wil leren	Wat ik moet kunnen	Wat ik moet weten
Ik geef aan wat ik wil leren en waaraan ik wil werken Ik zet me in voor taken die ik moet uitvoeren Ik zet door wanneer iets niet direct lukt Ik houd mijn aandacht er goed bij als dat nodig is Ik werk zelfstandig als dat nodig is Ik zorg dat mijn werk er netjes en verzorgd uitziet Ik vraag op tijd hulp als ik ergens zelf niet uit kom Ik waardeer het leerproces ook als het resultaat tegenvalt	Ik formuleer leerdoelen voor mezelf Ik verken een onderwerp voor ik ermee aan de slag ga Ik weet welke stappen ik moet zetten en hoe ik deze moet uitvoeren Ik zorg dat ik het belangrijkste af heb voor de tijd om is Ik houd me aan mijn planning en stel deze bij als dat nodig is Ik kijk achteraf of mijn planning goed was en wat beter kan	Ik weet welke manieren van leren er zijn en welke manier mijn voorkeur heeft Ik zet de meest geschikte manier van leren in Ik verzamel geschikte informatie op verschillende manieren Ik bewaar informatie om het later te kunnen gebruiken Ik laat zien wat ik geleerd heb Ik licht mijn antwoorden toe en laat zo zien dat ik het begrijp Ik controleer of mijn leervraag voldoende beantwoord is

LEREN DENKEN		
Wat ik wil denken	Wat ik moet kunnen	Wat ik moet weten
Ik herken verschillen en overeenkomsten tussen dingen Ik zie het verband tussen waardoor iets komt (de oorzaak) en het gevolg ervan Ik zie de relatie tussen verschillende onderdelen binnen het grote geheel Ik maak ingewikkelde problemen gemakkelijker door ze op te delen in kleinere problemen	Ik ontdek nieuwe vragen of problemen Ik bedenkt meerdere oplossingen voor een vraag of probleem Ik bedenkt originele oplossingen voor een vraag of probleem Ik bedenkt hoe ik bestaande ideeën in een nieuwe situatie kan toepassen Ik zet ideeën om in praktische oplossingen Ik neem afstand van een probleem om het even op me in te laten werken	Ik ga na of mijn veronderstellingen kloppen Ik controleer of nieuwe informatie klopt en overeenkomt met informatie die ik al heb Ik onderscheid feiten van meningen en betrouwbare van niet betrouwbare bronnen Ik neem bij het vormen van mijn mening verschillende perspectieven mee Ik gebruik criteria om een mening te vormen Ik onderbouw mijn mening met argumenten Ik vraag door tot ik het echt begrijp Ik kies uit verschillende oplossingen de meest geschikte

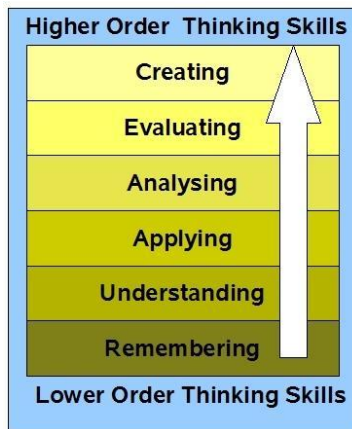
LEREN (VOOR HET) LEVEN	
Wat ik wil leren	Wat ik moet kunnen
Ik ben trots op mijzelf en mijn werk Ik weet waar ik goed en minder goed in ben Ik maak gebruik van mijn sterke kanten en blijf ook werken aan dat waar ik minder goed in ben Ik doe de dingen zo goed mogelijk maar stel mijn eisen/doelen niet té hoog Ik vind het niet erg als ik niet meteen weet hoe iets moet of als iets niet meteen lukt Ik ga goed om met kritiek en flexibel met tegenslagen en begrijp dat ik hier iets van kan leren Ik weet wat ik wil en kies daar ook voor	Ik blijf mijzelf in een groep; anderen kunnen aan mij zien en van mij horen wat ik ergens van vind en hoe ik me voel Ik houd rekening met de regels die voor de groep belangrijk zijn Ik werk samen met anderen als we samen meer kunnen bereiken dan alleen Ik maak anderen enthousiast om samen ergens een succes van te maken Ik verdeel de taken samen met anderen op een manier die voor iedereen goed werkt Ik ben in staat in samenwerking met anderen verschillende rollen en taken te vervullen Ik zie en begrijp goed hoe anderen ergens tegenaan kijken vanuit hun beleving Ik luister goed naar de ideeën van anderen en verdedig mijn eigen ideeën Ik geef kritiek op een manier zodat de ander er ook iets aan heeft Ik presenteer de resultaten van mijn werk aan anderen op een manier die past bij mij én bij het doel van dat moment

Bijlage 2 – Leer- en persoonlijkheidseigenschappen (hoog)begaafde kinderen

(Gerven & Hoogenberg-Engbers, 2011):

Leereigenschappen	Persoonlijkheidseigenschappen
Beschikt over een hoog leertempo	Beschikt over een creatief denkvermogen
Toont een brede algemene kennis	Is geestelijk vroegrijp
Is een scherpe waarnemer	Beschikt over een groot doorzettingsvermogen
Is verbaal sterk	Is perfectionistisch ingesteld
Heeft een voorkeur voor probleemgestuurd werken	Wil autonoom handelen
Is analytisch sterk	Is sociaal vaardig
Is nieuwsgierig	Bevraagt regels en tradities
Heeft een goed geheugen	Heeft diepgaande interesses

Bijlage 3 – Taxonomie van Bloom

Bloom's Taxonomie

6. Creëren

Nieuwe ideeën, producten of gezichtspunten genereren
Ontwerpen, maken, plannen, produceren, uitvinden, bouwen

5. Evalueren

Motiveren of rechtvaardigen van een besluit of gebeurtenis
Controleren, hypothetiseren, bekritisieren, experimenteren, beoordelen

4. Analyseren

Informatie in stukken opdelen om de verbanden en relaties te onderzoeken
Vergelijken, organiseren, uit elkaar halen, ondervragen, vinden

3. Toepassen

Informatie in een andere context gebruiken
Bewerkstelligen, uitvoeren, gebruiken, toepassen

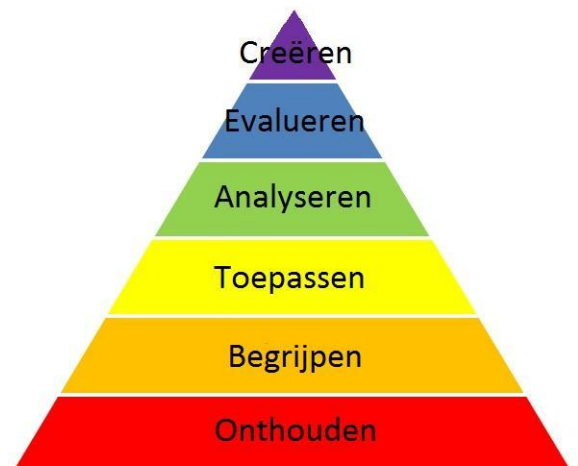
2. Begrijpen

Ideeën of concepten uitleggen
Interpreteren, samenvatten, hernoemen, classificeren, uitleggen

1. Onthouden

Informatie herinneren
Herkennen, beschrijven, benoemen

Bijlage 4 - model OOL

Bijlage 5 – Document vervroegde doorstroming

Besluitvormingsproces vervroegde doorstroming (Drent & Gerven, 2012)

		+/-	opmerkingen
Vaststellen voorwaarden	Onderzoek		
	Leer- en persoonlijkheidskenmerken		
Vaststellen noodzaak	Didactische noodzaak		
	Aansluiting bij groepsgenoten		
	Sociaal-emotionele ontwikkeling (belevingsniveau en manier van communiceren)		
Risicofactoren	Sociaal-emotionele ontwikkeling		
	Zelfbeeld		
	Werk en leerstrategieën		
	Onderpresteren		
Strategische aandachtspunten	Houding leerling		
	Houding ouders		
	Schoolfactoren		
	Klimaat ontvangende groep		

Betrokkenen school	
Afspraken over voorbereiding	
Afspraken over nazorg	

Datum:

Drent, S., & Gerven, E. v. (2012). *Passend onderwijs voor begaafde leerlingen*. Assen: Van Gorcum.